

ZBOROVANJA**1. mednarodno posvetovanje geografov Slovenije ter Bosne in Hercegovine**

Ljubljana, 29.–30. 9. 2005.

1. mednarodno posvetovanje geografov Slovenije ter Bosne in Hercegovine z naslovom Geografija in regionalno prestrukturiranje Slovenije ter Bosne in Hercegovine po letu 1991 je potekalo konec septembra v Ljubljani.

Organizirali so ga Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Oddelek za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru in Oddelek za geografijo Prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu.

Posvetovanje je rezultat plodnega sodelovanja med geografskimi inštitucijami iz Kopra, Ljubljane, Maribora, Sarajeva in Tuzle, ki se je v zadnjem obdobju okrepilo v obliki številnih študentskih strokovnih ekskurzij, izmenjav profesorjev in raziskovalcev, simpozijev ter sodelovanja pri izvedbi podiplomskega študija geografije.

Prvi dan je posvetovanje potekalo v dvorani Zemljepisnega muzeja Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Odprl ga je veleposlanik Bosne in Hercegovine v Sloveniji, njegova ekszellenca gospod Izmir Talić. Uvodna nagovora sta imela pobudnika posvetovanja dr. Milan Bufon

PRIMOŽ PIPAN

Posvetovanje so odprli veleposlanik Bosne in Hercegovine v Sloveniji, njegova ekszellenca gospod Izmir Talić (na sredini), ter v imenu bosanskohercegovskih geografov dr. Safet Nurković (levo) in slovenskih geografov dr. Milan Bufon (desno).

in dr. Safet Nurković. Predstavitev 17 prispevkov, ki jih je pripravilo 21 avtorjev, so sledile živahne razprave.

Geopolitičnemu razvoju širšega območja Jugovzhodne Evrope v zadnjem obdobju sta se v svojih predstavitev posvetila dr. Milan Bufon in dr. Filip Tunjić, Simon Kerma in Jug Bebler pa sta predstavila izsledke raziskave o podobi Bosne in Hercegovine na slovenskih spletnih straneh.

S področja prostorskega in regionalnega razvoja sta dr. Andrej Černe in dr. Marijan M. Klemenčič predstavila analizo stanja slovenskih regij in teoretske poglede na prostorski razvoj Slovenije. Dr. Safet Nurković se je posvetil sodobnim socialnogeografskim problemom Bosne in Hercegovine, Fadila Kudumović, Sabahudin Smajić in Alma Kadušić z Oddelka za geografijo Prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Tuzli pa so predstavili vlogo prestrukturiranja v ekonomsko-geografskem razvoju Tuzlanskega kantona.

Dr. Damir Josipović in Peter Repolusk sta se posvetila migracijam iz Bosne in Hercegovine v Slovenijo in spremembam v etničnem opredeljevanju muslimanskega prebivalstva v Sloveniji v podatkih popisov leta 1991 in leta 2002.

Mag. Nusret Drešković in dr. Halid Kurtović sta osvetlila možnosti za ekoturizem v Kantonu Sarajevo ter vplivu pridruževanja Slovenije Evropski zvezi na investiranje v turistični sektor v Bosni in Hercegovini.

Dr. Muriz Spahić je izpostavil številne probleme prestrukturiranja geografskega izobraževanja v daytonski Bosni in Hercegovini.

S področja geografije poselitve je dr. Marko Krevs predstavil izsledke raziskave o strnjeni in nestrnjeni poselitvi v Sloveniji za obdobje 1991–2002, mag. Ranko Mirić pa vpliv politično-teritorialne razdelitve na naselbinski sistem Bosne in Hercegovine s poudarkom na sarajevskem naselju Dobrinja.

Prvi dan intenzivnega posvetovanja so sklenile predstavitve na temo okoljske problematike. Dr. Dušan Plut je v predstavitvi izpostavil strategijo razvoja Slovenije v luči sonaravne paradigme, Mateja Breg je predstavila metodologijo prednostne sanacije odlagališča odpadkov, mag. Aleš Smrekar pa spoznavne zemljevide kot sredstvo za ugotavljanje okoljske ozaveščenosti.

Drugi dan posvetovanja je potekal v obliki ekskurzije po Ljubljani in okolici na temo prostorskega in družbenega prestrukturiranja mesta, ki jo je vodil dr. Dejan Rebernik.

Dogodek je bil lepa priložnost za izmenjavo strokovnih mnenj, seveda pa ne gre pozabiti tudi na medsebojno druženje. Naslednje posvetovanje bo v Bosni in Hercegovini.

Primož Pipan

Prvo posvetovanje slovenskih geomorfologov »Pohorje 2005«

Gorenje pri Zrečah, 21.–23. 10. 2005

Geomorfološko društvo Slovenije (GMDS, <http://www.geomorfolosko-drustvo.si/>) je med 21. in 23. oktobrom 2005 organiziralo kongres slovenskih geomorfologov na Pohorju. To je bil prvi kongres geomorfologov v Sloveniji po juniju 1990, ko je v Krškem potekalo 5. znanstveno posvetovanje geomorfologov Jugoslavije. To je bil tako prvi takšen kongres v samostojni Sloveniji in prvi kongres v organizaciji GMDS.

GMDS je bil ustanovljen 16. decembra 1998 v Ljubljani z namen spodbujati razvoj geomorfologije v Sloveniji ter povezovati vse poklicne in nepoklicne geomorfologe. S tem namenom je bilo v sedmih letih delovanja organiziranih več ekskurzij po Sloveniji in okolici, več strokovnih in poljudnoznanstvenih predavanj, v zadnjih dveh letih pa tudi osem okroglih miz s skupnim naslovom Stanje slovenske geomorfologije, katerih namen je bilo predstaviti vse tematike, ki jih danes pokriva slovenska geomorfologija. Zaključek teh okroglih miz je bil kongres, ki ga predstavljamo.

GMDS je član Mednarodne geomorfološke zveze (*International Association of Geomorphologists/Association Internationale des Géomorphologues* – IAG/AIG, <http://www.geomorph.org>), ki združuje podobna strokovna združenja iz 58 držav. Mednarodna geomorfološka zveza je bila ustanovljena na 2. mednarodnem geomorfološkem kongresu v Frankfurtu na Majni (Nemčija) leta 1989, letos septembra pa je potekal že šesti kongres v Zaragozi (Španija).

Prvega posvetovanja slovenskih geomorfologov se je udeležilo 59 raziskovalcev, nepoklicnih geomorfologov in študentov iz Slovenije, Hrvaške in Češke. Namen izbrane lokacija je bil, da bi bolje spoznali relief Pohorja in okolice. Temu namenu so predvsem služile vse tri ekskurzije. V prvi z naslovom Geomorfološke značilnosti vršnega dela Pohorja (I. Gams, J. Kunaver, K. Natek) so nas avtorji seznanili z reliefnimi oblikami uravnanege osrednjega dela Pohorja s poudarkom na periglacialnih pojavih iz obdobja pleistocena. Na drugi ekskurziji z naslovom Geologija in geomorfologija obrobja Pohorja (F. Šušteršič, S. Popit, M. Vrabc) so se udeleženci seznanili s temeljno geološko in geomorfološko problematiko Bistriškega grabna ter z osnovami petrologije in tektonike Pohorja. Na zadnji ekskurziji z naslovom Geološke in geomorfološke značilnosti med Pohorjem in Savinjo (A. Mihevc, M. Vrabc) so predstavili speleološke posebnosti Hude luknje ter Periadriatski prelom, ki je ena od najmarkantnejših tektonskih struktur v Alpah, kot tudi geologijo Šaleške doline.

Prvi dan posvetovanja so po ekskurziji sledila vabljen predavanja, katerih namen je bil spoznavanje geomorfoloških problemov na nivoju cele države. Predavatelji so predstavili povezavo med neotektoniko in reliefom Slovenije (M. Vrabc), geomorfološko raziskovanje gorskega sveta v Sloveniji (J. Kunaver), nove izzive pri preučevanju rečnega reliefa (K. Natek) in kraško površje v Sloveniji (A. Mihevc). Zadnje vabljen predavanje je bilo namenjeno geologiji Pohorja (N. Zupančič) in je služilo tudi kot uvod v drugo ekskurzijo.

Sledila so kratka predavanja, ki so se večinoma nanašala na Pohorje z okolico. Predavatelji so predavali o morfografski in morfogenetski členitvi Pohorja (I. Gams), tektonski geomorfologiji med Šoštanjским, Periadriatskim in Labotskim prelomom (F. Šušteršič, M. Vrabc, G. Dajčman), o ohranjanju geomorfoloških oblik na Pohorju (A. Grmovšek) in prsteh na Pohorju (A. Vovk Korže). Predstavljena je bila še metoda za ocenjevanje nevarnosti pred drobirskimi tokovi (J. Sodnik, M. Mikoš) in kvartarna tektonska aktivnost v Ljubljanski kotlini (I. Rižar, B. Koler, M. Bavec).

Kratka predavanja so sledila tudi ekskurziji drugega dne posvetovanja. Nanašala so na terminološke probleme v geomorfologiji (J. Kunaver), na probleme poučevanja reliefnih oblik osnovnošolski mladini (B. Gregorčič), geomorfološko regionalizacijo severozahodne Hrvaške (A. Bognar) in probleme varstva geomorfološke dediščine (D. Rojšek).

Kratkim predavanjem je sledila predstavitev posterjev, med katerimi jih je bilo največ s področja kraške geomorfologije ali v povezavi z njo: o Velebitu (N. Bočić), o brezstropih jamah Matarskega podolja (A. Mihevc), o uporabi apnenčevih ploščic za merjenje korozije v jamah (M. Prelovšek), o klastičnih sedimentih in prsti na Krasu (N. Zupan Hajna), o jamskih sedimentih v Sloveniji (N. Zupan Hajna, A. Mihevc, P. Pruner, P. Bosák), o povirnem območju Pivke (G. Kovačič) in o dolcu kot značilni reliefni obliki na dolomitu (B. Komac). Poleg teh je bila predstavljena tudi pogojenost reliefnih oblik z geološko strukturo in litologijo (B. Celarc), pleistocenska poledenitev v delu zahodnih Karavank (I. Mrak), izdelava digitalne geomorfološke karte 1 : 100.000 na Hrvaškem (M. Pahernik, N. Buzjak), modeliranje recentnih erozijskih procesov (M. Staut) ter povezava med okoljsko zgodovino in geomorfoniimi procesi (M. Zorn).

Skupaj je bilo predstavljenih pet vabljenih predavanj, deset kratkih predavanj in dvanajst posterjev, ki bodo predvidoma objavljeni v zborniku posvetovanja. GMDS načrtuje, da bi si takšna posvetovanja sledila vsaka štiri leta.

Matija Zorn, Blaž Komac

Mednarodna konferenca »Dayton – ten years after: Conflict resolution and co-operation perspectives«
Sarajevo, Bosna in Hercegovina, 29. 11.–01. 12. 2005

V Sarajevu se je med 29. novembrom in 1. decembrom 2005 odvijala mednarodna konferenca na temo daytonske oziroma podaytonske Bosne in Hercegovine. Glavni vsebinski poudarek je bil na stanju v Bosni in Hercegovini deset let po podpisu sporazuma v Daytonu, s čimer se je po mnenju mnogih prisotnih zaključila skoraj štiriletna brutalna vojna. Prizorišče konference je bilo v primerjavi z mnogimi konferencami na to temo, ki so se odvijale geografsko daleč na varnem v nedrjih zahodne Evrope, zato ravno pravnjše.

Organizacijsko zahteven projekt je bil dobro izpeljan. Organizatorji in podporniki konference so bili Univerza na Primorskem (Fakulteta za humanistične študije in Znanstveno-raziskovalno središče Koper), Univerza v Sarajevu (Odsek za geografijo Prirodoslovno-matematične fakultete), Mednarodna geografska zveza (Komisija za politično geografijo), Slovensko predsedstvo Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, in OVSE – Misija za Bosno in Hercegovino. Finančno sta prispevala CEI (Srednjeevropska iniciativa iz Trsta) in ARRS (Slovenska raziskovalna agencija).

Pravzaprav je šlo za kombinirano konferenco z navidez nezdružljivim političnim in akademskim delom. Čeprav so se pogledi predstavnikov iz političnih vrst in akademskih krogov precej razlikovali, je bil ravno to tisti element, ki je povezoval teorijo s prakso in morda s pragmatizmom. Pri tem smo pogršali večjo udeležbo lokalnih dejavnikov, s čimer bi se nekatere zamisli lažje prelile v prakso. Sicer je s predstavitvami na konferenci sodelovalo 20 referentov s področja politike in vojske ter 70 referentov iz raziskovalnih in drugih institucij, večinoma iz evropskih držav in ZDA. Sodelovalo je tudi lepo število študentov iz Slovenije ter Bosne in Hercegovine.

Referati so bili usmerjeni v različne vsebine, ki pa so se večinoma osredotočili na nesprejemljivost in nefunkcionalnost današnje ureditve Bosne in Hercegovine. Danes Bosna in Hercegovina nista več to, kar sta bili leta 1991 ali leta 1995. Ozemlje države, ki se je znašlo v nesrečnem navzkrižju interesov različnih držav in etničnih oziroma verskih skupin, je danes še vedno nenaravno razdeljeno na dve polovici. Delitev je uzakonil ravno Daytonski sporazum iz konca leta 1995, ki je priznal dve političnogeografski entiteti: bošnjaško-hrvaško Federacijo Bosne in Hercegovine (FBiH) in srbsko Republiko Srpsko (RS). Ti dve polovici sta spočetka živeli dve ločeni življenji, ki pa se postopoma vendarle zblížujeta. Tudi prebivalstvo je čedalje bolj naklonjeno šibitvi »medentitetske črte razmejivte«, kot se administrativna meja med entitetama uradno imenuje.

Sedanji ustroj Bosne in Hercegovine je še posebej nenaraven in po svoje paradoksen zaradi notranjega ustroja obeh entitet. Medtem ko je teritorialno izredno razčlenjena RS upravno gledano praktično homogena celota, je FBiH nekoliko kompaktnejša, a razdeljena na 10 kantonov. Med temi kantoni so štirje z bošnjaško večino, trije s hrvaško, dva sta mešana hrvaško-bošnjaška, en pa je pod skupno upravo

PRIMOŽ PIPAN

Med slovenskimi geografi se je konference udeležil tudi dr. Anton Gosar.

obeh entitet. Poleg tega obstaja še Distrikt Brčko, ki je pod upravo visokega predstavnika mednarodne skupnosti. Po sporazumu iz Dayton imajo vse omenjene enote svoje vlade in ministre ter praktično celoten paradržavni aparat. S tega vidika je funkcioniranje države zelo otežkočeno, kar smo slišali v vrsti predstavljenih referatov. Večina referentov se je strinjala s tem, da je treba po desetih letih od uveljavitve Daytonskega sporazuma vendarle narediti korak naprej v ustavno, upravno in teritorialno reformo organiziranosti države. Vzpostaviti je treba možnosti za enostavnejše gospodarsko povezovanje in pretok zaposlenih, hkrati pa omogočiti še vedno neizpolnjeno obvezo o vrnitvi beguncev na svoje domove. Ob polnem sodelovanju z mednarodno skupnostjo se mora Bosna in Hercegovina po mnenju večine udeležencev postaviti na svoje noge in se nasloniti na lastne vire, saj je mednarodna pomoč postala malodane kontraproduktivna.

Ob bok sami konferenci je treba izpostaviti priložnosti za izmenjavo mnenj, pogledov in posetnic, predvsem pa to, da Sarajevo še vedno ostaja multikulturno mesto z nenadkriljivim šarmom.

Damir Josipovič

